



รู้ทัน รับมือ เมื่อเกิดน้ำท่วม

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดน้ำท่วม

สภาพภูมิอากาศ

- ปริมาณฝนมากกว่าปกติ
- อิทธิพลของพายุเขตร้อน



กิจกรรมของมนุษย์

- การตัดไม้ทำลายป่า
- ขาดสมดุลการใช้ทรัพยากร



สภาพภูมิประเทศ

- ที่ราบลุ่มต่ำ
- แหล่งเก็บน้ำตื้นเขิน



ประเภทของน้ำท่วม

- 1. น้ำป่าไหลหลากหรือน้ำท่วมฉับพลัน** มักเกิดในที่ราบต่ำ หรือที่ราบระหว่างหุบเขา เนื่องจากฝนตกหนักเหนือภูเขาเป็นเวลานาน ทำให้ปริมาณน้ำสะสม มากจนพื้นดินและต้นไม้ดูดซับไม่ได้ จึงไหลบ่าลงสู่ที่ราบต่ำด้านล่างอย่างรวดเร็ว
- 2. น้ำท่วมหรือน้ำท่วมขัง** เกิดจากปริมาณน้ำสะสมจำนวนมากที่ไหลป่าในแนวระนาบ จากที่สูงไปยังที่ต่ำ มีการกั้นของน้ำทะเล หรือมีสิ่งก่อสร้างกีดขวางทางระบายน้ำทำให้น้ำระบายไม่ทัน
- 3. น้ำล้นตลิ่ง** เกิดจากระดับน้ำในลำน้ำที่สูงขึ้น ปริมาณน้ำจำนวนมาก ลงสู่ลำน้ำและไม่สามารถระบายสู่ปากน้ำได้ทัน จึงเอ่อล้นเข้าท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่การเกษตร



สมบัติดินที่เปลี่ยนแปลงเมื่อน้ำท่วม

สมบัติทางกายภาพ

- เมื่อน้ำท่วมขังทำให้ช่องว่างในดินทั้งขนาดเล็กและใหญ่ ถูกแทนที่ด้วยน้ำ ทำให้การถ่ายเทอากาศในดินลดลง ส่งผลให้รากพืชขาดออกซิเจน
- เมื่อดินอิ่มตัวด้วยน้ำ ดินจะอ่อนตัว โครงสร้างดินง่ายต่อการถูกทำลาย เมื่อน้ำลด จะเกิดการอัดแน่นได้ง่ายทำให้ค่าความหนาแน่นรวมของดินเพิ่มสูงขึ้น

สมบัติทางเคมี

- ในบริเวณที่หน้าดินถูกพัดพาไป ปริมาณอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืชในดินจะลดลง
- บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำ จะเกิดการทับถมของตะกอนทำให้มีการสะสมปริมาณอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหาร
- เมื่อน้ำท่วมขังธาตุอาหารพืชในดินจะอยู่ในรูปที่เป็นประโยชน์น้อยลง เช่น ธาตุเหล็ก จะตกตะกอนร่วมกับฟอสเฟต ทำให้ธาตุฟอสฟอรัสเป็นประโยชน์น้อยลง ค่าความเป็นกรด-ด่าง จึงเกิดการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการฟื้นฟูพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม

1 พื้นที่การเกษตรหรือพื้นที่ชุมชนที่เกิดน้ำท่วมขัง

ให้ใช้สารบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็นจากสารเร่งซูเปอร์ พด.6 กรณีน้ำขังมีระดับความลึกต่างจากที่ระบุไว้ให้คำนวณตามสูตร ปริมาณน้ำหมักชีวภาพจาก พด. 6 (ลิตร/ไร่) = $1.6002 \times \text{ระดับน้ำท่วม (ซม.)} - 0.0119$ สามารถปัดเศษให้เป็นจำนวนเต็มได้

ระดับน้ำ			
10 เซนติเมตร	ปริมาณ พด.6	15	ลิตร/ไร่
15 เซนติเมตร	ปริมาณ พด.6	25	ลิตร/ไร่
25 เซนติเมตร	ปริมาณ พด.6	40	ลิตร/ไร่
50 เซนติเมตร	ปริมาณ พด.6	80	ลิตร/ไร่
75 เซนติเมตร	ปริมาณ พด.6	120	ลิตร/ไร่
100 เซนติเมตร	ปริมาณ พด.6	160	ลิตร/ไร่



โดยเทน้ำหมักชีวภาพจาก พด.6 ในบริเวณน้ำท่วมขังที่มีกลิ่นเหม็นใช้ทุกๆ 10 วัน และบริเวณน้ำท่วมขังที่มีกลิ่นเหม็นมากใช้ทุกๆ 3 วัน เพื่อช่วยบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็น

2 พื้นที่ไม้ผล ไม้ยืนต้น ที่ถูกน้ำท่วมขัง

- ควรเร่งระบายน้ำออกจากพื้นที่ และไม่รบกวนบริเวณโคนต้น
- หากพบว่าต้นไม้ลำต้นเอนใกล้ล้ม ให้ใช้ไม้ค้ำยันไว้ โดยไม่เข้าไปเหยียบย่ำโคนต้น
- เมื่อดินเริ่มแห้ง ควรมีการตัดแต่งกิ่งปรับปรุงบำรุงดิน โดยใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน
- แนะนำให้ใช้สารเร่งซูเปอร์พด.3 ที่ขยายเชื้อในปุ๋ยหมัก เพื่อป้องกันโรครากเน่าและโคนเน่า

3 พื้นที่นาข้าว ที่ถูกน้ำท่วมขัง

พื้นที่น้ำท่วมนาข้าว (ในเขตชลประทาน)

- กรณีที่นาข้าวถูกน้ำท่วมขังจนเสียหายหมด ให้ใช้ พด.2 ในอัตรา 5 ลิตรต่อพื้นที่ 1 ไร่ ราวเพื่อให้ตอซังย่อยสลายเร็วขึ้น



พื้นที่น้ำท่วมนาข้าว (นอกเขตชลประทาน)

- หากนาข้าวถูกน้ำท่วมขังจนเสียหายหมด ให้ใช้ พด.2 ในอัตรา 5 ลิตร ต่อพื้นที่ 1 ไร่ เพื่อย่อยสลายเศษซากพืชและตอซัง
- แนะนำให้เกษตรกรปลูกเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดหลังน้ำลด ได้แก่ ปอเทือง โสนแอฟริกัน ถั่วพราง ถั่วมะเอะ และพืชตระกูลถั่ว เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน
- ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

4 พื้นที่นาข้าวที่ถูกน้ำพัดพาหน้าดิน

- กรณีถูกน้ำพัดพาหน้าดิน ทำให้นาดินสูญเสียธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ให้ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ในอัตรา 2 ตันต่อไร่ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างและสภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ และเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน

เกษตรกรสามารถขอรับ
เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
ได้ที่ สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด

